

**ELS SEMINARIS DE SEGONA SOFÍSTICA, UNA MANERA
DIFERENT DE FER I TRANSFERIR RECERCA.
GRUP DE RECERCA GRAECIA CAPTA**

Francesca Mestre

Universitat de Barcelona (fmestre@ub.edu)

El grup de recerca Graecia Capta –que, com a tal grup, acaba de complir deu anys, tot i que la majoria dels membres que l'integren fa molts més anys que es dediquen a l'estudi i la recerca, a títol individual, en el mateix camp– té per objectiu de recerca conèixer i aprofundir en tot allò que té a veure amb el concepte “grec” o “Grècia” en el si de l'Imperi Romà.

Els professors i investigadors que formen part d'aquest grup són, en la seva immensa majoria, filòlegs. Per tant, és lògic que com a filòlegs comencéssim –i continuem– llegint, traduint i editant els textos dels autors hel·lenòfons de l'imperi.

Tanmateix, a partir de l'experiència d'aquesta lectura, el nostre camp d'interès s'ha anat eixamplant i ha acabat tenint, sempre a partir dels textos, interessos molt més amplis respecte del món de l'Imperi Romà; aquesta voluntat de visió més àmplia era bastant inevitable, sobretot perquè el contacte amb els textos d'aquesta època condueix a dues constatacions fonamentals: d'una banda, l'Imperi Romà representa, en certa mesura, a l'antiguitat allò que en els nostres temps anomenem globalització i, per tant, fins allà on sigui possible, es poden establir punts de connexió que serviran per tenir una millor intel·lecció dels dos extrems comparats; d'altra banda, l'Imperi Romà com a tal és generalment estudiat per les grans gestes militars, polítiques, de creació d'infraestructures, etc., però no tant com a gresol de llengües, cultures, religions, formes d'expressió, modes de pensament, molt diversos però sempre, d'una manera o altra, vinculats al passat grec.

Per suplir aquestes mancances, el nostre grup treballa en molts sentits en el camp de la recerca: publicacions individuals o col·

lectives del seus membres, organització de congressos i jornades (ahir mateix va tenir lloc, a Barcelona, la nostra Jornada Internacional sobre el tema: *Coneixement en el món grecoromà: formes, suports, difusió, transmissió*), assistència a esdeveniments científics a l'estranger, etc. És a dir, allò que és més o menys normal, entre nosaltres, per a un grup de recerca actiu.

Ara bé, des del curs 2008-2009, el nostre grup organitza també, dues vegades l'any (primavera i tardor), els anomenats Seminaris de Segona Sofística.

Aquests Seminaris, que consten de tres o quatre sessions cadascun, són unes reunions científiques dels membres del grup (en alguna ocasió hi hem convidat algú de fora, però no és l'habitual), en les quals un d'aquests membres actua com a ponent d'algun tema, prèviament acordat i relacionat amb la nostra àrea, és clar. Després de l'exposició (que normalment sol ser la presentació d'alguna feina en curs d'elaboració i, per tant, encara no tancada i, de vegades, ni tan sols acabada de perfilar), una exposició que ve sempre acompanyada dels textos sobre els quals recolza l'assumpte, s'obre un espai de debat entre la resta de membres de l'equip i el públic assistent.

Cal dir també que l'assistència a aquestes reunions és oberta, i hi són convidats altres col·legues, estudiants de tots nivells, i tothom que hi estigui interessat i que en vegi, en alguns dels canals habituals (webs de la Universitat, del Departament, etc.) l'anunci. Es fa circular un paper per a la constància de l'assistència i a tothom li és lliurat un certificat d'aprofitament, on consten les dades de l'esdeveniment, la data i les hores –sempre útil per als currículums de tothom.

No cal dir fins a quin punt aquests debats són fructífers per a tots els presents: en primer lloc, el ponent es veu obligat a explicar amb claredat el seu propòsit o les seves hipòtesis i, en fer-ho davant d'altres que no estan directament familiaritzats amb el tema o fins i tot són desconeguts de qüestions bàsiques de l'època, l'autor o autors, el o els textos, etc., ho ha de fer de la mateixa manera que, segons Einstein, s'han d'explicar les grans teories, perquè, com és sabut, se li atribueix la frase següent: "No entens realment una cosa mentre no siguis capaç d'explicar-l'hi a la teva àvia." El ponent, doncs, fa un esforç hermenèutic que sovint un auditori d'especialistes no necessita; a més ha de no només llegir els textos, sinó també explicar-los i mostrar la seva relació amb la o les hipòtesis; cal que sigui molt explícit i aquesta explicitació és molt útil per a desenvolupaments posteriors. En segon lloc, els investigadors col·legues del ponent a l'auditori aporten el seu coneixement d'aspectes concomitants, que poden ser útils tant per al ponent com per al seu col·lega, i per a la feina de cadascú. Finalment, els estudiants de diferents nivells, de la seva banda, treuen també un gran profit de la sessió: en uns casos, entren en contacte per primera vegada amb un tema o aspecte que desconegien, o bé complementen aspectes que els seus estudis ja han abordat, ni que sigui tangencialment. En realitat, en aquestes sessions es debaten moltes qüestions relacionades amb la cultura i el saber de l'Imperi Romà que no solen ser abordades ni al llarg dels estudis de Filologia Clàssica, ni en res que tingui a veure amb el món antic en general, atès el seu poc convencionalisme. Alguns exemples són: l'oposició grec/romà; el bilingüisme o fins i tot trilingüisme d'algunes zones o d'alguns personatges; la presència d'altres cultures a l'Imperi (el judaisme, el judaisme alexandrí, etc.); el naixement del cristianisme, a mig camí entre el judaisme i la cultura grega o grecoromana; la difusió i transmissió cultural, etc.

Qualsevol d'aquests temes, en ser abordat d'una manera oberta, fa que les interven-

cions en el debat de tots els assistents siguin molt lliures i, per tant, l'intercanvi d'idees molt fèrtil.

És, certament, una activitat de recerca però el seu resultat va més en la línia de la transferència de coneixements, cosa a la qual els de Clàssiques no estem gaire acostumats i perdem l'ocasió de fer-ho cada vegada que no ho fem...

A més, aquestes sessions són bàsiques perquè assoleixen dos objectius fonamentals per a un grup d'investigació i que no sempre són tinguts en compte de la manera adequada: primer, la cohesió del grup mateix. Certament, als especialistes en humanitats en general ens ha costat molt aprendre a treballar en grup –la qual cosa no vol dir, ni de bon tros, fer sempre tots les mateixes coses tots junts; quan per fi hem començat a formar grup, generalment hem seguit treballant cadascú pel seu compte, sota el paraguai d'un tema, més o menys ampli, comú, i ens hem aplegat només per organitzar trobades amb altres col·legues. Sens dubte, el resultat acaba essent un grup, però no gaire cohesionat. Les activitats de transferència, com les que aquí s'expliquen, en canvi, sí que contribueixen a l'esmentada cohesió, per la interacció entre els uns i els altres, per la necessitat d'exposar amb claredat, i, sobretot, perquè la voluntat que les genera ja és una voluntat compartida per tot el grup. Segon objectiu assolit: la construcció d'un banc de proves per comunicar, en una primera instància, els resultats de la recerca en curs; això és fonamental per al personal en formació, però també molt desitjable per a investigadors ja formats. En aquest banc de proves, a més, es mostra el progrés de la recerca des del seu mateix inici, i se'n van assenyalant els diferents estadis.

Fins avui el nostre grup ha organitzat i realitzat set Seminaris de Segona Soffstica.

És possible consultar, a títol d'exemple, el programa dels que van tenir lloc durant el curs 2011-2011 al lloc web: <http://grup-graeciapt.wordpress.com/2011-12>.